

Fritz Reuter en Mecklenburg.

Als twee menschen, elkander voor het eerst ontmoetend, kennismaken, dan gebeurt het vaak dat zij al samen pratend, zoo langzamerhand tot de overtuiging komen, dat zij, nu wel geen familie van elkander zijn, maar minstens elkaar toch wel opperbest van hooren-zeggen kennen. Dikwijls heet het dan: „En kent u X en Y?" — „O, ja, heel van nabij!" En dan is er een basis van kennisschap gevonden en men is elkander niet meer vreemd. Zoo is het op het gebied van de kleine dingen des kleinen levens. Maar zoo gaat het evenzeer in de groote.

„Een Hertog van Mecklenburg, zegt u?"
„Ja juist, uit Mecklenburg, het land van Fritz Reuter."
Een smakelijke glimlach van verstandhouding wordt gezien op de wederzijdsche aangezichten. De brug is gelegd. Er kan naar believen worden heen en weer gewandeld, naar den overkant en vice versa.

Want is het te veel gezegd, dat vóór enkele maanden nog Fritz Reuter voor de meeste Nederlanders de eenige naam was, die hen bij den *klank* Mecklenburg familiaar en vertrouwelijk in de ooren klonk?

Zeker, na de heugelijke vorstelijke verloving ging men behoorlijk op kondschap uit. Encyclopediën en handboeken werden geraadpleegd en die het eerst klaar was, kwam u met een heel geleerd gezicht vertellen: „Zie je, dat Mecklenburg is nog zoo'n „mis" land niet, het heeft de twee grootste veldheeren der 19de eeuw voortgebracht met en na Napoleon."

„O, ja?"
„Wel, zeer zeker. Weet je dat niet? Blücher aan het begin en Moltke in de tweede helft der eeuw."

„Juist, ja, nu staat er me ook iets van voor. Nu, dat zijn een paar namen die klinken als een klok!"

„Nietwaar, vind je ook niet? Blücher, de man, die Napoleon aandurfde, generaal Vorwärts, met z'n vermaarden „pfeifen meester." Je zult je herinneren, dat deze altijd de pijp warm moest houden voor den generaal, die dan zonder wachten het met de eene na de andere kon klaarspelen."

„Een heel ander man dus als Moltke, den bezadigden denker met het „Erst wägen dan wagen." 't Getuigt wel, dat Mecklenburg, hoe klein, het mag zijn, toch plaats had voor twee zoo uiteenlopende karakters, al waren beide mannen generaal op hetzelfde gebied."

In dier voege werd het Hertogdom de horoscoop getrokken. Mecklenburg was zoo ver en zoo vreemd niet, als het eerst wel scheen, daar waren al dadelijk *aanknoopingspunten*.

Maar daar bleef toch steeds bij menig gesprek één donkere wolk hangen boven den horizon van het Noordduitsche gewest.

En dat was voor een goed deel de schuld van den grooten Mecklenburgschen schrijver, die zijn vaderland toch zoo algemeen vermaard had gemaakt, van — Fritz Reuter.

Wat de zaak was?
Fritz Reuter had op allervermakelijkste wijze in zijne werken den draak gestoken met de *staatsinstellingen* van zijn geboorteland. Hij had in den breede verteld, wat hij en zijne vrienden van het beruchte jaar 1848 al zoo hadden moeten uitstaan, omdat ze „liberaal" en „revolutionair" waren.

Doch al dadelijk zij gezegd: Zoo heel verschrikkelijk was het nu juist niet geweest. Wie Reuter's *Olle kamillen* (in 't Hollandsch vertaald onder den niet zeer juiste naam:

„Gedroogde (sic!) kruiden") *nauwkeurig* las, weet er alles van. Ongetwijfeld, prettig was het niet, opgesloten te zitten in zoo'n ouderwetsche vesting en zoo ongeveer als een hond aan een ketting te liggen, maar het was te doen, zoo niet!

Wat een schik hadden niet die vroolijke studentjes daar in die vreeselijke(?) gevangenissen. Hoe smakelijk weet „Fritz" er niet van te vertellen. 'n Jonkmensch denkt zoo bij het lezen: „Het was daar toch zoo ongezellig niet. Beleefde men hier ook nog eens zoo iets. 't Is hier ook zoo doodstroom. Echt romantisch toch, die avonturen in de *kamillen*!"

Maar laten we elkander goed verstaan: de herinnering, ook aan het minder aangename, mits het niet te hard was, is steeds wat rozerood gekleurd. De werkelijkheid bleek steeds, bij nader onderzoek, wel wat anders. Eenige procenten dienen dus wel van Reuters vroolijk relaas te worden afgetrokken.

Maar nu de quaestie: Was en is het daar in Mecklenburg metterdaad zoo'n achterlijke stand van zaken, moet men spreken van een „jammerlijke boel"?

Op die vraag, zoo dikwijls gesteld, dient een klaar en duidelijk antwoord gegeven te worden.

En dat antwoord kan, *aan de hand van Fritz Reuter*, nu werkelijk, voor het grootste deel althans, zeer bevestigend zijn.

De zaak is deze: de staatsinstellingen zijn in Mecklenburg ongetwijfeld zeer achterlijk. Dat dient daar *geleidelijk* mettertijd te veranderen ook. Maar gebrekkige staatsinstellingen geven nog per sé geen jammerlijk vaderland!

Was dat waar, dan zou onze roemruchte geschiedenis der 17de eeuw geheel opnieuw *en anders* geschreven moeten worden, want de „Grondwet" van de Republiek der Vereenigde Nederlanden, te weten „de Unie van Utrecht," had gebreken te over als ook ieder wel weet.

En nu vertelt Fritz Reuter zelf met smaak, met schik, *met onuitputtelijken humor* van zijn *geliefd* Mecklenburg.

Hij laat u in zijn „Strömtdid" (zijne leerjaren) vooral lachen om de „Onkels Bräsig en andere oude heeren in hun oude omgeving, maar in dien lach is niets onhebbelijks. Integendeel, het gaat er mede, als met iemand die u vertelt, hoe het in zijn jonge jaren in zijn ouderwetsch dorpje toeging. „Nu ja," zegt ge bij u zelve, „spot maar meneer. In uw hart hebt ge ze lief, juist die luiden met wie ge den draak steekt."

En dat is alweer niets nieuws.
Trouwe lezers van *Timotheüs* zullen zich herinneren, wat we indertijd van Hildebrand en z'n „Familie Stastok" vertelden.

Het geval is wel niet geheel gelijk, maar in hoofdzaak zijn er toch punten van overeenstemming. Reuters blik is breeder en omvangt meer dan die van Hildebrand. Bij Hildebrand wandelt men de eene binnenkamer, het eene „hofje" na elkander in en uit, bij Fritz Reuter heeft men meer den frisschen blauwen hemel boven zich. Stel eens dat Pieter Stastok in die oude vestingsteden gevangenisstraf had gehad, de stumperd zou het bestorven hebben!

Fritz Reuter heeft dus al verhalende ons denzelfden dienst bewezen als Betje Wolff, de vermaarde schrijfster onzer achttiende eeuw, het deed.

De „weduwe Ds. Wolff" was ook erg voor de „verlichting." Ze dweept met „de nieuwigheid." Altijd met de „nuewighedens" van háár tijd. Nu zou ze zelf weer tot de achterlijke luiden behooren. Zij laat ons ook in hare kostelijke boeken — die iedere Hollandsche jongen, elk flink Hollandsch meisje, *van buiten* moest kennen! — onbepaald lachen om haar scheepskapitein Harde en z'n onbetaalbare egade tante Martha. Men kent toch *Sara Burgerhart* en *Willem Leevend* nog?

En nu bij „Betjen" hetzelfde geval als bij Fritz. Beiden zijn vurig voor den „vooruitgang," maar hun hart hangt, *zonder dat ze zich dit ten volle bewust zijn*, aan het oude. En zoo doen ze ons op de meest onverdrachte wijze gevoelen, dat dit oude *nog zoo slecht niet was*, en verre van onbeminlijk!

Zod in Mecklenburg, zod in Oud-Holland.

Wat ging het daar nog „vaderlijk" toe in dat land van Fritz Reuter. „Vaderlijk" in den bedenkelijken zin, die het woord kan hebben, als bedoeld wordt, dat de „landsvader" zijn burgerij te kinderlijk houdt, maar *vaderlijk óók* in den nobelen, den hoogen zin des woords.

Natuurlijk, Reuter schertst er mee als Heine — man van veel boosaardiger spot. Als de hertog 's morgens „z'n slaapmuts,

die hij over de kroon had getrokken," afzet, dan roept heel de burgerij vriendelijk: „Goeden morgen, papa."

Kinderlijk, kinderachtig, oordeelt onze tijd bij dezen spot, maar toch ook *hartelijk*, het valt niet te ontkennen.

Men leefde nog *samen*. Alleen: dat mag niet ontkend: tot zelfstandige ontwikkeling was het Mecklenburgsche boeren-volkje nog niet gekomen. Men had de lieden niet mondig laten worden. En gaat dat niet goedschiks, dan komt het kwaadschiks. Dat leert de historie zonder mankeeren.

Of we Reuter's werken zonder bezwaar aanbevelen?

Veroorloof ons een huiselijk beeld. Het is er mee als met roomtaart: af en toe een stukje kan geen kwaad, maar men moet er vooral geen te groot brok van nemen. Dan wordt het zoete te zoet en dus onsmakelijk.

Fritz Reuter *herhaalt* zichzelf te veel. Het zijn altijd weer dezelfde grappen en grollen. De tweede honderd pagina's van de „Kamillen" verschillen in den grond der zaak niet van de eerste. Het is geen voortzetting van verhaal, het is maar nog een naadje zetten op dezelfde oude kous.

Men heeft in ons land vaak Reuter vergeleken met Cremer, maar dat is een vergelijking die mank gaat. Cremer was sentimenteel, vaak onuitstaanbaar sentimenteel, Reuter is op een top humorist.

Cremer's Betuwsche en Veluwsche boeren zijn *verdichte* boeren, voortgekomen uit des schrijvers fantasie.

Reuter's Mecklenburgers zijn *echte* lui, goed gezien, perfect waargenomen, enkel een beetje als caricatuur geteekend om ze duidelijk te laten kijken.

En — vreemd verschijnsel op het eerste gezicht — Reuter is veel meer Nederlandsch dan Cremer!

De menschen van „*Ut min Strömtid*" en „*Olle Kamillen*" zijn heusche landlieden, zooals men ze nog in niet verschaafde streken van Groningen, Drente en Overijssel wel vindt! Echte Sassen (Saksers zegt men meestal verkeerdelijk) of wilt ge: *Nederduitschers*. Cremer's menschen zijn bliken popjes uit een Neurenberger doos, zij rammelen als ge er tegen tikt.

Fritz Reuter staat dus ongetwijfeld veel hooger. Hij was geen man van de studeerkamer, die verzinsels bedacht. Hij gaf, *wat hij vond*.

En dat zijne Mecklenburger vondsten in hun *plattuts* in ons land zulk een opgang hebben gemaakt, getuigt van stamverwantschap tusschen de lieden van Oost- en Noordzee.

't Klinkt misschien wat te stout, maar we zouden haast beweren: Fritz Reuter is de eerste Mecklenburger geweest, die maar genaturaliseerd (vertaald) — en dat zelfs was eigenlijk jammer — behoefde te worden om een Nederlander, (meer Fries en Groninger dan Hollander, het is zoo) te wezen *in hart en nieren*.

Men zou den geestigen en goedhartigen schrijver den heraut van den Prins-Gemaal kunnen noemen in ons Vaderland. Hij is het geweest, die de eer had ons Hertog Hendrik voor te stellen. En beter introductie was niet denkbaar!

J. P.

V A R I A,

De Schweriners zijn zeer in hun schik over de verloving van hun Hertog met onze Koningin. Zij vinden het wel jammer den populairen jongen vorst te moeten missen, maar zij zijn er trotsch op, dat hij zulk een vrouw krijgt. Want de Schweriners vinden zonder uitzondering onze Koningin allerliefst. „Dat 's 'n mal 'n klein nette Deern, ju Königin! Ik mag er bannig gern liden. Se het so wat gratsjöses," zei een Mecklenburger tegen een Hollandschen verslaggever. En een ander voegde er aan toe: „Se het so goude oogen." Het beste bewijs, dat de Mecklenburgers veel met onze Koningin op hebben, is wel de reusachtige verkoop van „ansichtskarten" met het portret onzer Koningin alleen, en met dat van hen beiden. Ze doen niets dan koopen, koopen, koopen. . . . het meest wel tot vreugde der verkoopers, die dankbaar dit huwelijk zegenen!

DE GOUDEN KOETS.

Er is een aardig sprookje. Een sprookje uit den ouden tijd. In dat sprookje komt ongeveer het volgende voor:

„En toen kwam de gouden koets met acht witte paarden, en reed de prinses naar het kasteel in het donkere woud, waar zij werd welkom geheeten door alle goede geesten, die haar voerden in een groote, gouden zaal, waar een licht straalde als de zon en haar kleed van goudstof deed schitteren. Zoete en zachte muziek streefde haar oor. En de prinses vroeg waar zij was. En een schoone jonkvrouw antwoordde: U is hier, prinses! in het rijk van geluk, van de heerlijkheid en de schoonheid. De koets, die U hier heeft gebracht, het paleis, waarin we zijn, heeft de liefde van het volk aan U gewijd. Het is een volkshulde!"

Aan dit sprookje werden we indachtig, toen kort vóór de inhuldiging onzer Koningin bekend werd, dat het Amsterdamsche volk als een blijk van hulde een gouden koets aan „Wilhelmina der Nederlanden" wilde geven.

De koets werd op dat oogenblik geweigerd. Op een nader te bepalen tijdstip zou onze Koningin haar aanvaarden. Zij wilde bij de inhuldiging geen geschenken ontvangen. Misschien ook wilde zij niet alléén in die fraaie karos rijden.

Maar thans, nu onze Koningin heeft medegedeeld, dat zij bij gelegenheid van haar Huwelijk in deze statiekoets wil rijden, — thans komt ons opnieuw dat sprookje voor de aandacht.

De Gouden Koets! . . . 't is het toppunt van alle heerlijkheid, de hoogste eer.

De Gouden Koets! . . . daarin rijden alleen vorsten en vorstinnen. *De Gouden Koets!* . . . wij waren verrast door de schoonheid, rijkdom en vorstelijkheid, toen wij indertijd naar de estrade wandelden en de koets bezichtigden. Waarlijk, door dit pronkstuk kregen wij een indruk van koninklijke pracht.

Er is een tijd geweest, in de 17e eeuw, dat het rijden met koetsen verboden werd, omdat de paarden met hunne hoeven de straten te veel beschadigden. Alleen vorsten en vorstinnen mochten toen rijden in koetsen of karossen. Thans, nu iedereen rijden mag naar verkiezing, is het een goed denkbeeld geweest, om een *gouden koets* aan Hare Majesteit te schenken. Die munt uit boven alle anderen; die geeft een schittering van majesteit; die is, in één woord: *Koninklijk*. En in onze dagen mogen wij wel een weinig koninklijke heerlijkheid hebben!

In 1898 werd door een der feestredenaars bij gelegenheid van de tentoonstelling der gouden Koets gezegd, dat zij als het ware het eerste geklingel was van de feestklok, die straks haren sonoren toon over stad en dorp zou doen hooren; dat zij een schoone inleiding vormde op de feesten, die aanstaande waren.

Nu, thans kunnen wij wel zeggen, dat deze koets mede een middelpunt der feestviering zal zijn. Op die koets, gegeven door het volk, zal aller oog gericht zijn, want daarin zal het vorstelijk bruidspaar gezeten zijn. Die koets met hare weelderige symbolen, aan alle zijden door beeldhouwwerk en schilderkunst versierd, zal op aanschouwelijke en aangrijpende wijze vertolken de stoffelijke en geestelijke macht, die ons Vaderland, onder de regeering der Oranje's, won en ontplooid. En die heerlijk-schoone karos, de schittering van al dat goud, getemperd door de zachtste kleuren op den benedensten, en door gloedvolle tinten op den bovensten rand, zal ieder aanschouwer nopen tot een eeresalut aan de Hollandsche kunstnijverheid, die zich met schitterend succés in den dienst stelde van de liefde van het volk voor zijn Vorstenhuis. Want de koets werd geheel gegeven en geheel gemaakt door Nederlanders, die daadzakelijk hunne trouw aan Oranje wilden toonen.

Als straks op 7 Februari de gouden koets door de straten der Residentie zal rijden, het hooge Bruidspaar voortvoerend door de drommen juichende toeschouwers; als later in Amsterdam de Koningin met haren Gemaal triomfantelijk in dezen *Amsterdamschen* wagen zal worden rondgereden; laat allen, die het voorrecht hebben daarbij tegenwoordig te zijn, en die verrukt zullen zijn over zooveel schoonheid, en die jubelen zullen bij de begroeting van de gelukkige „Vorstenkinderen," dan óók gedenken, dat er nu feestgeviert wordt met Oranje, omdat het in tijden van nood getoond heeft een hulpe te zijn, dat er nu gejuicht wordt voor de *vrijheid*, die de Oranje's *ten koste van hun bloed* hebben verzekerd. Dan zal deze sprookjesachtige „gouden koets" er toe hebben meegewerkt, om duizenden te versterken in hunne roeping: houw en trouw te betoonen aan het huis van Oranje!